

GONDOLATOK A KIKÉPZÉSRŐL

A kiképzés nemcsak célját tekintve legfontosabb feladata a honvédségnek, hanem természeténél fogva is a legnehezebb feladat elé állítja a parancsnokokat és oktatókat egyaránt. — A kiképzés sokoldalú elméleti tudáson felül tapasztalatot és igen nagy pedagógiai, gyakorlati érzéket követel meg. Ezért nagyfokú tevékenységet és öntevékenységet követel meg az összes parancsnokoktól. Ennek már az újonckiképzéssel kell megkezdődnie. Nem elegendő tehát, hogy egy fiatal tisztet megbízzunk az újoncok kiképzésével és azon túl feléje sem nézünk. A kiképzésért felelős parancsnokoknak ellenőrző, irányító feladatukat már ekkor be kell tölteni, mert hisz kétségtelen, hogy tapasztalat, gyakorlati érzék, nagyobb tudás már itt kell érvényesülnön, midőn a kiképzés alapjait rakjuk le. De a további kiképzés folyamán is minden felelős parancsnoknak érvényesítenie kell irányító befolyását a kiképzés bármely szakában, illetve bármely ágában. Természetes, hogy az alparancsnokai önállóságát nem szabad, hogy korlátozza. Nem a kiképzés részleteibe való kicsinyes, gyámkodó beleszólás, hanem elsősorban az oktatószemélyzet feladatának megfelelő előkészítése és irányítása kell hogy feladata legyen.

Itt azonban előljáróban hangsúlyoznom kell, hogy a legnagyobb tudás, tapasztalat és gyakorlat nem ér semmit, a kiképzés céljának nem felel meg és ezért helytelen, ha a kiképző, oktató nincs áthatva munkájának szeretetétől és hiányzik belőle az a belső meggyőződés és akarat, hogy a rábízott emberekből valóban jó honvédeket neveljen. A kiképzők unalma, a kiképzésnek kényszerű rossznak való tekintése, a kiképzés ötletszerű beállítása, a kiképzőkről hamarosan, szinte ösztönösen, átragad a kiképzendőkre és azoknál is természetesen nem kedvet, hanem undort, a legjobb esetben passzív beletörődést vált ki a katonaiszolgálat iránt. Ennek az új honvédségünkben meg kell szűnnie. Aki a hivatását nem szereti, únja, az nem való az új, demokratikus honvédségünkbe, annál is inkább, mert új honvédségünk anyagi és egyéb nehézségei amúgy is oly nagy feladatokat rónak mindnyájunkra, amit csak hivatásszeretet és belső meggyőződésből fakadó kötelességtudás tud legyőzni.

A kiképzés célját szabályzataink a múltban különböző módon határozták meg. („Karhatalmi alkalmazhatóság“, „Belső szolgálatra való alkalmasság“, „Külső szolgálatra való alkalmasság“, „Teljes hadrafoghatóság“.) E meghatározások sokakban téves következtetésekre adtak okot. Bizonyos alaki és tárgyi követelményekben, vagy bizonyos iskolaszerű tananyag elsajátításában látták a kiképzés célját. A kiképzési cél

meghatározása helyesebben az „Alap kiképzés“ című szabályzatban (6. § 141. pont) jut kifejezésre, mely azt mondja: „A honvédet harcra képezzük ki.“ Ha a kiképző mindig szemelőtt tartja, hogy a kiképzés célja a „harcossá“ való kiképzés, mindig helyes úton fog haladni.

A harcossá való kiképzés alapja az, hogy a honvéd (tiszt, tiszt-helyettes is) fegyvereit jól tudja használni. Tehát a súly a fegyverismereten kell legyen; ez azt jelenti, hogy például a gyalogságnál mindenkinek saját fegyverét tökéletesen, a többit pedig szükségszerűen kezelni kell tudnia. Nem lényeges, hogy a fegyverek összes alkatrészeit tudja, fontos az, hogy használni tudja. A legtökéletesebben végrehajtott harcgyakorlat sem ér semmit, ha a honvéd élessel még nem lőtt, vagy rosszúl lő. De ennek természetszerűleg alapja, hogy elsősorban a tisztek és tiszt-helyettesek a náluk rendszeresített összes fegyverek kezelését ismerjék, beosztásra való tekintet nélkül. És éppen ezért elsősorban a lökiképzéssel foglalkozom.

A lökiképzés rendkívüli fontossága megköveteli, hogy még nehéz lőtér és anyagi lehetőségeink közepette is a kiképzés fő tárgya legyen. Szükségszerűen berendezett lőtérre is lehet és kell eredményes lökiképzést folytatni. Ez minden parancsnoknak különösen lelkiismereti kérdése kell legyen, mert ismétlem, ez az alapja annak, hogy valaki jó katona legyen. A lölapok (találati füzetek) vezetése igen fontos, mert ez adja meg az alapot a lökiképzés helyes továbbfejlesztésére. Szükség esetén házilag előkészített lölapok a célnak tökéletesen megfelelnek. A lövészetek alkalmával a lövészetet vezető tisztek a lölapokat rendszerint automatikusan írják alá, holott ekkor kell megjegyzéseiket, észrevételeiket feljegyezni a lövészre vonatkozóan, valamint szóbeli utasításait megtenni az oktatókra és lövészre vonatkozó hibákra és további kiképzési módra egyaránt. De nemcsak a hibákra kell, hogy a lögyakorlatvezető figyelme kiterjedjen, hanem a kiváló teljesítményt nyújtó lövőket is állandóan megfigyelés alatt kell tartani a további kiképzés érdekében. Alapigazság pl. az, hogy az, aki a puskával jól lő, az rendszerint a többi löfegyverrel is jó eredményt fog elérni. Röviden: a lögyakorlatot vezető tiszt részére a lölapokat azért kell bemutatni, hogy az elért eredményeket a további kiképzés érdekében kiértékelje. Sokhelyütt a lölapokat öncélnak tekintik és a századirodában „lövetik“ le a gyakorlatokat, illetve ott helyesbítik az eredményeket. Ez alkalmas lehet szemlélő előjárók megtévesztésére, azonban függetlenül ennek erkölcsi részétől, lelkiismeretlen eljárás önmagunkkal és honvédségünkkel szemben.

A kiképzésnek gyakorlatiasnak kell lennie, ez azonban nem jelenti azt, hogy a kiképzési ághban vagy tárgy körben magunkat többé vagy kevésbé helyes ösztönünkre, érzésünkre, tapasztalatunkra bízva, a kiképzést minden elméleti előkészület nélkül folytatjuk. Ez nem helyes és nem gyakorlati, hanem felületes kiképzési módszer.

Jó gyakorlati kiképző csak az lehet, aki a kiképzési anyag elméleti részét is tökéletesen uralja, ezért a kiképző tisztől, tiszt-helyettestől meg kell követelni azt, hogy a kiképzési anyagot elméletileg teljesen megismerje. A szokásos előkészületek közé tartozik az, hogy az oktató reggel,

a legjobb esetben azonban az előző napon az átveendő kiképzési anyagot a szabályzatokban, segédletekben gyorsan átfutja. Ez nem vezet célhoz. A szabályzat stb. megfelelő részének áttanulmányozása után következik a nehezebbik rész, hogyan, mily gyakorlati példákon, mily módszerrel akarom az átveendő anyagot oktatni. Az előkészületek ilymódon történő végrehajtásának fontosságát nem győzöm eléggé hangsúlyozni. Vonatkozik ez a kiképzés minden ágazatára, tehát nemcsak a harc kiképzésre. Szomorú látvány az például, midőn az oktató tiszt a körülötte lévő legénységnek az őrszolgálatot, könyvvel a kezében, minduntalan abba belepillantva, oktatja. Hogyan követelhetjük meg akkor a fiatal katonától, hogy az őrszolgálat összes lehetőségei között helyesen cselekedjen, szabályzat nélkül és önállóan, midőn az idősebb, tapasztaltabb katona is mankókra szorul. De ha előzőleg az elméleti részt áttanulmányozva, már átgondolt, tervszerű, kész gyakorlati példán oktatunk, a kiképzés feltétlenül eredményes lesz. Általában rá akarok mutatni arra, hogy a kiképzés bármely ágazatát jól gyakorlatilag oktatni csak az tudja, aki az elméleti részt tökéletesen ismeri. Fel akarom hívni a figyelmet néhány szóval a kiképzéssel foglalkozó — elsősorban a gyakorlati és harci — szabályzataink használatosságára is. E szabályzatok határozványai és irányelvei véleményem szerint általában most is korszerűnek és jónak mondhatók. Kivételt talán csak a légierő és páncélos alakulatok alkalmazása képez. Tehát szabályzatainkat tanulmányozni és tudni nem felesleges és nem kárba vesztett fáradság. Természetesen vannak részek, melynek fontossága növekedett, így például helység-harc, támadás megerősített állásokra, vannak részek, például találkozóharc, melynek fontossága csökkent, lehetnek egyes részek, amelyek részben elavultak, azonban az, aki a szabályzatokat lelkiismeretesen tanulmányozza, feltétlenül megtalálja a helyes utat.

Elméleti vonatkozású, bármily foglalkozás csak rövid ideig, maximum 20—30 percig tarthat. Induljunk ki magunkból és akkor belátjuk ennek helyességét. Ez már szinte közhely, de mégis azt tapasztaljuk, hogy e téren állandóan hibákat követnek el. Oka ennek gyakran a kényelemszeretet, a gyakorlati kiképzéstől való idegenkedés.

A harc, illetve harc kiképzés nem elméleti tantételek gyakorlati alkalmazása, ott a sémának, dogmának helye nincs, mégis a harc kiképzés folyamán bizonyos rendszerességtől, szabályoktól, elvektől (nem egyöntetűség!) nem tekinthetünk el. Elsősorban a harceljárást kell megtanítani, mely voltaképpen nem más, mint a harc technikai, mesterségbeli részének elsajátítása.

Van tehát egy támadó, védő, visszavonulási technika. Ez és a fegyverek hatásának tökéletes ismerete együtt fejlesztik ki azután a harcászati érzéket.

De nemcsak ezért kell a súlyt a harceljárásra helyezni. Harcászatiilag gyengébb elhatározás is eredményre vezethet, ha a végrehajtás tökéletes. De a legjobb harcászati elhatározás sem ér semmit, ha a végrehajtás nem megfelelő.

Új honvédségünk alosztályainál sokkal több tiszt és tiszthelyettes

van rendszeresítve, mint a régi honvédségnél, viszont a tisztesek oktatói értéke elég kicsi. Ez megköveteli, hogy a kiképzés alatt a tisztek és tiszt-helyettesek a kiképzést maguk is végezzék, ne csak az oktató tiszt munkáját „ellenőrizték“, ami rendszerint a gyakorlótéren, vagy lak-tanyaudvaron való sétálásból áll.

Súlyt a délelőtti foglalkozásra kell helyezni, miért is ezen lehetőleg az alosztály összes tisztjei, tiszt-helyettesei vegyenek részt. Ezért helytelen az általános, sematikus délelőtt 8—11-ig, délután 14—17 óráig tartó foglalkozási idő beállítása. Tehát helyesebb, különösen a szép idő beállítá-val, a délutáni kiképzési idő rovására a délelőtti kiképzési időt meg-hosszabbítani. Tapasztaltam, hogy például a délelőtti kiképzésnél a gya-korlótérre való ki- és bevonulás maga 1½—2 órát vett igénybe. Mi marad akkor a kiképzésre? Annál is inkább célszerű ez, mert a délutáni kiképzés rendszerint a laktanyában kisebb létszámmal (vezénylések, munkák, stb.) és csak egy tiszt felügyelete mellett folyik, tehát kisebb értékű.

A zártrendet túlságosan sokat gyakoroljuk. Különösen az újonc-kiképzés után a zártrendet csak alkalmilag, rövid ideig célszerű gya-korolni. A túlzott zártrendnél még helytelenebb az, hogyha azt, amit a szabályzatok alakisághoz nem kötnek, feszesen, sulykolással hajtadjuk végre, vagy fokozottabb egyöntetűséget követelünk. Ez szabályzataink értelmében is tilos. Általában az a tapasztalatom, hogy a zártrend túlzott gyakorlása mindig ott fordul elő, ahol a tisztek és általában a ki-képzők tudatlanságból nem foglalkoznak behatóan a kiképzéssel. A zártrend mindenkor, hogy úgy mondjam, „alkalmi foglalkozás“, mely mindenkor, amikor mást nem találunk, automatikusan beállítható.

De függetlenül ettől, a túlzott zártrend lelkiileg sem gyakorol jó ha-tást a katonára, géppé teszi és undort vált ki a katonai szolgálat iránt.

A nevelőtisztnak és tiszt-helyetteseknek a katonai kiképző munkába szervesen bele kell kapcsolódnia. Helytelen és káros az a felfogás, hogy a nevelőmunka „külön vonal“.

A nevelőtisztnak és tiszt-helyettesnek nemcsak az a feladata, hogy az új demokratikus Magyarország szellemiségét visszatükröző felvilágo-ító, oktató, politikai célzatú munkáját elvégezze, hanem feladata egy oly embertípus nevelése, mely a demokrácia követelményeinek megfelel, tehát jellemkialakító célja is van.

Ezt pedig csak a kiképzési munkával szoros együttműködésben lehet és kell elvégezni. Már a katonai kiképzés időbeli terjedelme is meg-követeli ezt, de a kiképzés sajátos voltának tökéletes ismerete nélkül sem lehet eredményes munkát végezni. Ezért a nevelőtisztnak egyrészt a délelőtti kiképzésen általában részt kell venni, másrészt pedig a ki-képzés alatt az adódó szünetek, pihenők alatt és egyéb adódó alkalmak-kor bele kell kapcsolódnia nevelőmunkájával. Helytelen, ha a nevelő feladatát abban látja csupán, hogy a katonai kiképzés súlyosságát csökkentse.

A nevelő a valódi, önként vállalt feyelem, a katonai szolgálat iránti kedv és a kötelelességteljesítés fejlesztése érdekében éppen a ki-

képző munka közepette tudja a leghasznosabb munkát végezni. Itt győződhetik meg legjobban arról is, hogy az oktatók helyesen bánnak-e alárendeltjeikkel, módszereik a demokratikus követelményeknek megfelelőek-e, meggyőződhetik arról, hogy a kiképzendők fizikailag nem vétetnek-e túlságosan igénybe? Az e téren utólag tudomására jutott panaszok, észrevételek értéke természetesen kisebb jelentőségű.

De fontos, hogy a nevelőtiszt a kiképzésen résztvegyen még egy lényeges körülmény miatt. Hogy munkáját helyesen végezhesse, alapvető, hogy a nevelésre rábízott tisztet, tiszthelyetteseket, tiszteseket és legénységet egyénileg alaposan megismerje. Ez pedig elsősorban a kiképzési munka keretében lehetséges.

E néhány gondolattal akartam csapatlistát és tiszthelyettes bajtársaimban a kiképzés iránti érdeklődést felkelteni.

Dumbovich Emil

HOZZÁSZÓLÁS „AMI NEM VÁLT BE A HIRADÓ CSAPATNÁL“ CIMŰ CIKKHEZ

A Honvéd 1947. évi május havi számában igen érdekes és tanulságos cikk jelent meg Vermes Zoltán alezredes tollából „Ami nem vált be a híradó csapatnál“ címmel. A cikk a kiváló híradó csapatlistát béke és háborús tapasztalatainak gyümölcseként igen sok, jól meg-alapozott és helyes véleményt, javaslatot tartalmaz. Itt azonban a cikk azon pontjaival kívánok foglalkozni melyeknél a szerzővel nem értek egyet és az általa felhozott néhány javaslat a honvédségen belül esetleg téves nézetek kialakulására vezethetne.

1. *I. l. c) ponthoz.* A személyi híradó eszközök kérdésénél Vermes alezredes felveti azt a megoldást, hogy a személyi híradó eszközöket (hírvívő) szervezetszerűleg be lehetne a híradó és csapatátvbeszélő alakulatokba állítani.

Itt arra kell rámutatni, hogy a személyi híradó eszközök, amelyek a műszaki híradóeszközökkel létesített híradást a szükséghez mérten kiegészítik és pótolják, nem vehetők a híradó és csapatátvbeszélőkkel egy kalap alá. A legtöbb parancsnokság állományába beállított lovas, gyalogos, motorkerékpáros, stb. hírvívő a szükséghez mérten futárszolgálatként, postázási, kézbesítési feladatot hajt végre, nemcsak egy meghatározott irányban, hanem az esetenként változó kívánalmak szerint.

Ha a szükség megkívánja a szervezetszerű hírvívők bármely alakulat állományából kiegészíthetők, hogy a sürgős jelentést, utasítást, stb. eljuttathassák a megkívánt helyekre.

Ez nem híradó, vagy csapatátvbeszélő feladat, hanem postázási, amiről a segédhivatalok, segédtiszték gondoskodnak.

2. *Az I. 2. a) pontban* a hadosztály híradózáslóalj járműveinél a